

XARXA EDUCATIVA PER LA LLENGUA

ARGUMENTARI PELS DOCENTS

Febrer 2024

ÍNDEX

1. Introducció	Pàg. 2
2. Informació sobre la lliure elecció de llengua i el projecte lingüístic de centre	Pag. 2
3. Referents jurídics que donen suport a l'ús de la llengua catalana i al seu ensenyament	Pàg. 4
4. Importància de l'ensenyament en la segona llengua com més petits millor	Pàg. 13
5. Els programes d'ensenyament en català afavoreixen la integració	Pàg. 14
6. Els programes d'ensenyament en una segona llengua són positius	Pàg. 15
7. Elaboració del projecte lingüístic de centre documentat i justificat	Pàg. 15
8. Dades estadístiques sobre l'ús del català a les Illes Balears	Pàg. 18
9. Recolzament jurídic per als docents	Pàg. 18

1. INTRODUCCIÓ

Aquest document és un punt d'inici per tenir arguments que expliquin les avantatges de l'ensenyament en català. És un document útil i pràctic per als docents perquè en facin l'ús que més els convingui.

En la seva elaboració hi ha participat els integrants del grup "Xarxa educativa per la llengua" en el qual hi participen; Obra Cultural Balear, Junta de Personal Docent no Universitari de Mallorca, Junta de Personal Docent no Universitari de Menorca, Junta de Personal Docent no Universitari de Pitiüses, STEI Intersindical, ANPE, SIAU, UOB, UGT, Alternativa, CCOO, FAPA Mallorca, Menorca, Eivissa, ADIPMA, ADESMA, ADESPI, ADIPME, Joves de Mallorca per la Llengua, Cooperatives d'Ensenyament de les Illes Balears, Obra Cultural de Formentera, Institut d'Estudis Eivissencs, USO, Plataforma per la Llengua de les Illes Balears, i Associació Professional de Docents d'Eivissa.

2. INFORMACIÓ SOBRE LA LLIURE ELECCIÓ DE LLENGUA I EL PROJECTE LINGÜÍSTIC DE CENTRE

L'objectiu és que les famílies entenguin que el plantejament de l'ensenyament en català respon a un criteri didàctic i pedagògic i no polític o ideològic.

Per avançar pedagògicament i socialment els centres educatius disposen d'un projecte educatiu integrador, que afavoreix la cohesió, no discrimina ningú i ha estat aprovat pel consell escolar del centre. Les primeres experiències en dues línies, a principis dels anys 80 del segle passat, molt prest es van haver d'arraconar perquè separaven l'alumnat en classes socials ben diferenciades.

L'alumnat castellanoparlant o catalanoparlant tenen assegurat el domini de la llengua castellana a través dels mitjans de comunicació, xarxes socials i d'altres presents a tot arreu de l'escola que ensenyarà el castellà durant tots els anys que duri la seva escolarització.

Elegir l'aprenentatge en català és elegir que aprenguin a llegir i escriure en dues llengües alhora, elegir l'aprenentatge en castellà és elegir que n'aprenguin només en una.

Separar l'alumnat per raó de llengua és separar la societat en origen i deixar de banda la necessària cohesió social. La realitat històrica de les illes ens demostra que hi ha una comunitat lingüística que no està en igualtat de drets respecte d'altres grups lingüístics.

Referència al que es considera primer ensenyament

El règim jurídic del model lingüístic educatiu de les Illes Balears– **1994-1997**

Els antecedents: l'especificitat del primer ensenyament

LNL

Article 18

1. Els alumnes tenen dret a rebre el primer ensenyament¹² en la seva llengua, sigui la catalana o la castellana.
2. A tal efecte, el Govern ha d'arbitrar les mesures adients de cara a fer efectiu aquest dret. En tot cas, els pares o tutors poden exercir en nom de llurs fills aquest dret, instant a les autoritats competents perquè sigui aplicat adequadament.

- Art. 9 *Decret de mínims*: dret de no fer un *aprenentatge compartit* en llengua catalana i castellana ('el centre haurà de dur a terme les adaptacions necessàries per satisfer aquest dret').
- Art. 8 *Ordre de 12 de maig de 1998* ('el centre determinarà les adaptacions pedagògiques necessàries per tal de garantir els drets lingüístics individuals dels alumnes').
- *Ordre de 13 de setembre de 2004*, derogada pel *Decret 67/2008*, d'ordenació general dels ensenyaments d'educació infantil, primària i secundària obligatòria (anul·lada per STSJ 86/2011, 22-11, recurs particulars).

El règim jurídic del model lingüístic educatiu de les Illes Balears– **1998-2004**

Els antecedents: l'especificitat del primer ensenyament

Ordre de 13 de setembre de 2004:

- no segregació per raó de llengua i inserció en el grup-classe de referència
- respectant sempre el 50% mínim de vehicularitat del català
- mesures d'atenció específica (entre sis i setze hores setmanals): atenció de suport individual (tallers, racons, agrupaments flexibles, grups de reforç educatiu), atenció grupal amb mestre de suport, etc.
- previsió d'implantació progressiva a partir del curs 2004-2005

primer ensenyament:

segon cicle d'educació infantil o, excepcionalment, un període flexible del primer cicle de primària, si no hi ha hagut escolarització prèvia
-moment en què es realitza per primera vegada la matrícula-

- STSJ 886/2013, 19-12 (recurs STEI): en referència a la resolució de 28 de maig de 2012

3. REFERÈNCIES JURÍDIQUES QUE DONEN SUPORT A L'ÚS DE LA LLENGUA CATALANA I AL SEU ENSENYAMENT

3.1. Estatut d'Autonomia de les Illes Balears

Preàmbul; **La llengua catalana, pròpia de les Illes Balears, i la nostra cultura i tradicions són elements identificadors de la nostra societat i, en conseqüència, són elements vertebradors de la nostra identitat.**

Art. 4. La llengua pròpia

1. La llengua catalana, pròpia de les Illes Balears, té, juntament amb la castellana, el caràcter d'idioma oficial.

discriminat per causa de l'idioma.

3. Les institucions de les Illes Balears han de garantir l'ús normal i oficial dels dos idiomes, han de prendre les mesures necessàries per assegurar-ne el coneixement i han de crear les condicions que permetin arribar a la igualtat plena de les dues llengües quant als drets dels ciutadans de les Illes Balears.

Art. 35. Ensenyament de la llengua pròpia

La Comunitat Autònoma té competència exclusiva per a l'ensenyament de la llengua catalana, pròpia de les Illes Balears, d'acord amb la tradició literària autòctona. Normalitzar-la ha de ser un objectiu dels poders públics de la comunitat autònoma. Les modalitats insulars del català, de Mallorca, Menorca, Eivissa i Formentera, han de ser objecte d'estudi i protecció, sens perjudici de la unitat de la llengua.

La institució oficial consultiva per a tot el que es refereix a la llengua catalana és la Universitat de les Illes Balears.

La Comunitat Autònoma de les Illes Balears pot participar en una institució adreçada a salvaguardar la unitat lingüística, formada per totes les comunitats que reconguin la cooficialitat de la llengua catalana.

3.2. Referències sobre la llengua a la constitució de 1978

Art. 3.2) Les altres llengües espanyoles seran també oficials en les respectives comunitats autònomes d'acord amb els seus estatuts.

Art. 3.3) La riquesa de les diferents modalitats lingüístiques d'Espanya és un patrimoni cultural que serà objecte d'especial respecte i protecció.

Art. 20.3) La llei ha de garantir que els que depenen de l'Estat o de les entitats públiques respectin el pluralisme de la societat i de les diferents llengües d'Espanya.

3.3. LOMLOE

Art.6. 4) Els ensenyaments mínims requeriran el 50 per cent dels horaris escolars per a les comunitats autònomes que tinguin llengua cooficial i el 60 per cent per a aquelles que no en tinguin.

Art. 6.12) S'ha d'afavorir la difusió de la cultura i el coneixement de les tradicions pròpies de les Illes Balears, que, juntament amb la llengua catalana, contribueixen a configurar la identitat pròpia de les Illes Balears.

Art. 7.e) Conèixer i utilitzar de manera adequada la llengua catalana, pròpia de les Illes Balears, i la llengua castellana, tant oralment com per escrit, de manera que puguin ser emprades com a llengües de comunicació i d'aprenentatge, i desenvolupar hàbits de lectura.

«Disposició addicional trentena vuitena. Llengua castellana, llengües cooficials i llengües que gaudeixin de protecció legal.

2. En finalitzar l'educació bàsica, tots els alumnes i les alumnes hauran d'assolir el domini ple i equivalent en la llengua castellana i, si escau, en la llengua cooficial corresponent.

3. Les administracions educatives aplicaran els instruments de control, avaluació i millora propis del sistema educatiu i promouran la realització d'anàlisi per part dels centres, de manera que es garanteixi que tot l'alumnat abasti la competència en comunicació lingüística, en llengua castellana i en la seva cas en les llengües cooficials, en el grau requerit. Així mateix, impulsaran la adopció per part dels centres de les mesures necessàries per compensar les mancances que poguessin existir en qualsevol de les llengües.

Art. 6. Objectius i principis de l'educació infantil

2. f) Desenvolupar habilitats comunicatives en diferents llenguatges, formes d'expressió i les dues llengües oficials.

i) Participar en les manifestacions culturals presents a l'entorn i gaudir-ne i conèixer les més identificatives de les Illes Balears

Art. 12. Objectius i característiques de l'educació primària

d) Adquirir nocions bàsiques de la cultura, la història i la geografia, amb especial referència a la pròpia de les Illes Balears

Art. 14. Objectius i característiques de l'educació secundària obligatòria

a) Adquirir els elements bàsics culturals, amb especial referència a la cultura pròpia de les Illes Balears, principalment en els aspectes lingüístic, artístic, científic, humanístic i tecnològic.

m) **Adquirir consciència de pertànyer a la comunitat de les Illes Balears** i contribuir al coneixement i a la valoració del seu patrimoni lingüístic, històric, territorial, artístic, cultural i ambiental.

Llei de Normalització Lingüística de les Illes Balears Aprovada pel Parlament de les Illes Balears el 29 d'abril de 1986

Art. 1 b) **Assegurar el coneixement i l'ús progressiu del català com a llengua vehicular en l'àmbit de l'ensenyament.**

Art. 2. 2) Aquest dret implica poder adreçar-se en català, oralment o per escrit, a l'Administració, als organismes públics i a les empreses públiques i privades. També, implica poder expressar-se en català a qualsevol reunió i desenvolupar en aquesta llengua les activitats professionals, laborals, polítiques, sindicals, religioses i artístiques; **així com rebre l'ensenyament en català i rebre-hi informació a tots els mitjans de comunicació social.**

Art. 4. Els poders públics han d'adoptar les mesures necessàries per a fer efectius la promoció, el coneixement i l'ús normal de la llengua catalana.

Art. 17. **El català, com a llengua pròpia de les Illes Balears, és oficial a tots els nivells educatius.**

Article 19. 2) La dedicació horària, dins els programes educatius, referida a l'ensenyament de la llengua i literatura catalanes serà en harmonia amb els plans d'estudis estatals i **com a mínim igual a la destinada a l'estudi de la llengua i literatura castellanes.**

Article 20. 1) El Govern ha d'adoptar les disposicions necessàries encaminades a garantir que els escolars de les Illes Balears, **qualsevol que sigui la seva llengua habitual en iniciar l'ensenyament, puguin utilitzar normalment i correctament el català i el castellà al final del període d'escolaritat obligatòria.**

Art. 22. 1) El Govern de la Comunitat Autònoma, a fi de fer efectiu el dret a l'ensenyament en **llengua catalana**, ha d'establir **els mitjans necessaris encaminats a fer realitat l'ús normal d'aquest idioma com a vehicle usual en l'àmbit de l'ensenyament en tots els centres docents.**

2. L'administració ha de prendre les mesures adequades perquè la **llengua catalana sigui emprada progressivament als centres d'ensenyament, a fi de garantir el seu ús com a vehicle d'expressió normal**, tant a les actuacions internes com a les externes i a les actuacions i documents administratius.

3. L'Administració ha de posar els mitjans necessaris per a garantir que els alumnes no siguin separats en centres diferents per raons de llengua

Decret 92/1997, de 4 de juliol, que regula l'ús i l'ensenyament de i en llengua catalana, pròpia de les illes balears, en els centres docents no universitaris de les illes balears (Decret de mínims)

Art. 2. El nombre d'hores d'ensenyament de les assignatures de llengua i literatura catalanes, pròpies de les illes Balears, serà com a mínim igual al destinat a l'ensenyament de la llengua i la literatura castellanes, d'acord amb l'article 19.2 de la Llei 3/1986, de 29 d'abril, de normalització lingüística a les illes Balears.

Art. 16. **L'ús de la llengua catalana, pròpia de les illes Balears, com a llengua d'ensenyament en l'educació infantil, es regularà de la manera següent:**

a) Atès el caràcter globalitzador de l'educació infantil, no s'especifica per a les diferents àrees la distribució horària quant a l'ensenyament en cada una de les dues llengües oficials. En tot cas, però, igualment que en les etapes posteriors, en l'educació infantil, **l'ús de la llengua catalana, pròpia de les illes Balears, com a llengua de comunicació i d'ensenyament, serà com a mínim igual al de la llengua castellana, amb la finalitat que, en acabar aquesta etapa, l'alumnat tenguí una competència en llengua catalana que li permeti comunicar-se normalment en aquesta llengua amb els altres alumnes i amb el professorat**, en les comunicacions pròpies d'aquesta etapa en el marc escolar, i ha d'estar preparat perquè, en iniciar l'educació primària, independentment de quina sigui la llengua familiar, pugui seguir les matèries de l'educació primària en llengua catalana o en llengua castellana.

b) **Fins arribar a la meitat del còmput horari, en el projecte lingüístic de centre, que ha de ser aprovat per la majoria qualificada del consell escolar, s'ha de descriure la planificació prevista amb relació a l'ús de la llengua catalana i de la llengua castellana en els diferents nivells de l'educació infantil.**

c) En l'educació infantil s'usarà preferentment la varietat dialectal pròpia de l'entorn d'aprenentatge.

Art. 17. **L'ús de la llengua catalana, pròpia de les illes Balears, com a llengua d'ensenyament en l'educació primària, es regularà de la manera següent:**

a) En l'educació primària, l'ús de la llengua catalana, pròpia de les illes Balears, com a llengua d'ensenyament de les diferents àrees, **serà com a mínim igual al de la llengua castellana.**

b) En tot cas, els alumnes, **en acabar aquesta etapa, han de tenir una competència en llengua catalana i en llengua castellana que els permeti comunicar-se normalment en cada una d'aquestes llengües amb els altres alumnes i amb el professorat**, en les comunicacions pròpies d'aquesta etapa en el marc escolar.

c) En l'educació primària s'impartirà l'àrea del coneixement del medi natural, social i cultural en llengua catalana. D'entre les altres àrees, i fins a arribar a la meitat del còmput horari, es concretaran en el Projecte lingüístic, que haurà de ser aprovat per majoria qualificada

3.4. Llei d'Educació de les Illes Balears (LEIB)

Exposició de motius

Els centres educatius

són un reflex de la diversitat cultural de la nostra societat en la qual **conflueixen valors diversos, cultures distintes**, diferents religions, costums o llengües que poden ser percebuts com a divergents. **Cal promoure una educació que vagi més enllà del multiculturalisme i la integració**, una educació fruit del diàleg, la convivència i el respecte que faci possible un intercanvi real entre totes les cultures que compartim un mateix territori. **Aquesta tasca tan sols serà possible en el marc d'una perspectiva inclusiva, d'una educació intercultural amb l'objectiu d'una integració i un acolliment reals dins la nostra societat respectant la nostracultura pròpia.**

Amb aquesta llei s'opta de forma clara per **evitar les desigualtats i garantir la inclusió i la igualtat d'oportunitats de tot l'alumnat** amb la finalitat de bastir un sistema educatiu sense exclusions que permeti l'exercici de les llibertats individuals, l'aprenentatge en el marc d'un sistema obert i inclusiu sense barreres en tots els àmbits. Aquest principi d'inclusió, juntament amb l'atenció a la diversitat, abraça els criteris organitzatius, pedagògics, d'atenció educativa personalitzada, de recursos i de participació necessaris per promoure l'èxit educatiu garantint l'educació més adequada per a l'alumnat.

Dins del principi d'inclusió, a les **Illes Balears, en tant que comunitat amb doble oficialitat lingüística, constitueix un repte singular la inclusió lingüística de l'alumnat.** Efectivament, l'exercici ple de la ciutadania a les Illes Balears demana que el sistema educatiu garanteixi que **en finalitzar l'educació obligatòria tots els ciutadans siguin capaços d'emprar amb correcció les dues llengües oficials.** Atesa la situació sociolingüística, amb una gran preponderància del castellà en múltiples esferes de la vida social, demana que el sistema educatiu estigui especialment atent a garantir una **exposició suficient a l'ús habitual i funcional de la llengua catalana** com a forma de contribuir a garantir el dret al coneixement de les dues llengües oficials que **consagra l'article 4.3 de l'Estatut d'Autonomia de les Illes Balears.**

[...] L'educació, per tant, és un dret de totes les persones que s'ha de garantir al llarg de tota la vida i ha d'atendre totes les facetes del seu desenvolupament personal, emocional i professional. **Una de les obligacions essencials dels poders públics és garantir d'una manera efectiva aquest dret a l'educació** i proporcionar els mitjans necessaris per elevar la qualitat del sistema educatiu a fi de permetre l'actualització dels coneixements, la implementació de noves eines educatives, la millora de la formació del professorat, la gestió àgil i eficaç dels centres educatius, més participació i corresponsabilitat del conjunt de la

comunitat educativa i l'establiment de ponts efectius entre els interessos educatius i socials i els altres agents, perquè els avantatges d'una educació de qualitat arribin a tots els ciutadans, **sigui quina sigui la seva procedència, independentment de les seves capacitats i característiques culturals, lingüístiques, de gènere o religioses individuals**; és per aquest motiu que la programació i el desenvolupament de l'educació infantil han d'atendre, prioritàriament, la compensació dels efectes que les desigualtats d'origen cultural, social i econòmic tenen en l'aprenentatge i l'evolució infantils, així com la detecció precoç i l'atenció primerenca de necessitats específiques de suport educatiu, per assolir una educació amb caràcter preventiu, igualitari i compensador que garanteixi l'equitat i la qualitat en l'atenció i educació a la primera infància.

Art. 1. Objecte de la llei

1. Aquesta llei té per objecte regular el sistema educatiu en els nivells de l'ensenyament no universitari de les Illes Balears, fomentar la participació de la comunitat educativa, **possibilitar l'èxit i l'equitat educativa, i la igualtat d'oportunitats, amb la finalitat que tot l'alumnat arribi al seu nivell òptim d'aprenentatge, assegurar el coneixement de les dues llengües oficials a tots els ciutadans, dotar els centres de més autonomia i institucionalitzar l'avaluació, d'acord amb les competències pròpies i en el marc del sistema educatiu espanyol.**

3. **El sistema educatiu és el principal instrument** de què disposa la comunitat autònoma de les Illes Balears **per fer efectiu el mandat contingut a l'article 4 de l'Estatut d'Autonomia de les Illes Balears** per prendre les mesures necessàries **per assegurar el coneixement de les dues llengües oficials**. Per això, totes les disposicions relatives a l'ús de les llengües oficials, a l'avaluació del seu aprenentatge i a l'avaluació de l'èxit del sistema educatiu per complir el mandat esmentat s'han d'entendre adreçades a aquest objectiu.

Art. 3. Principis generals, pedagògics i organitzatius

1. **w) La construcció d'un sistema plurilingüe que tengui com a eix vertebrador la llengua catalana, pròpia de les Illes Balears.**

Art. 123. Currículum educatiu

1. *El currículum de l'educació formal comprèn, per a cadascuna de les etapes i cadascun dels ensenyaments del sistema educatiu, les capacitats i les competències pròpies de cada un dels ensenyaments, així com les àrees, les assignatures, les matèries o els mòduls, que podran incloure objectius, continguts, els mètodes pedagògics generals i alternatius i els criteris d'avaluació, que han de ser diversos en funció de les necessitats específiques de suport educatiu.*

f) El coneixement, la valoració i el respecte del medi natural, la història, la cultura, la llengua, amb les respectives modalitats insulars, l'antropologia i la identitat de l'illa pròpia i del conjunt de les Illes Balears, com a patrimoni propi i en el marc d'una cultura universal.

g) La formació en el respecte i el reconeixement de la pluralitat lingüística i cultural de l'Estat espanyol, així com del caràcter enriquidor d'aquest plurilingüisme com a base per a l'establiment de relacions entre les diferents cultures.

h) L'aprenentatge i el foment de l'ús de la llengua catalana, com a element imprescindible no tan sols per a la comunicació, sinó també per a la interpretació i la transmissió de la identitat cultural i històrica de les Illes Balears i per a la cohesió social.

Art. 135. Principis del model lingüístic

1. El **model lingüístic escolar** de les Illes Balears es regeix pels **principis següents**:

a) L'adquisició de la competència comunicativa en llengua catalana, pròpia de les Illes Balears, i en llengua castellana, de manera que al final del període de l'ensenyament obligatori tots els alumnes siguin competents per emprar amb fluïdesa les dues llengües, tant oralment com per escrit.

b) L'adquisició de la competència lingüística mitjana en, almenys, una llengua estrangera al final de l'ensenyament obligatori.

c) El dret dels alumnes a rebre el primer ensenyament en la seva llengua si és una de les oficials de la comunitat autònoma.

d) La consideració de la llengua catalana, pròpia de les Illes Balears, com a instrument de cohesió social en les activitats educatives i complementàries i com a vehicle d'expressió normal en les comunicacions i en l'àmbit administratiu.

e) La garantia de no-discriminació dels alumnes i de no-separació en centres i grups classe diferents per raons de llengua.

f) L'acolliment lingüístic per als alumnes d'incorporació tardana en el sistema educatiu de les Illes Balears, amb especial atenció a la llengua catalana, pròpia de les Illes Balears.

g) L'autonomia pedagògica dels centres educatius per elaborar i implementar el seu projecte lingüístic en el marc de la normativa vigent amb la finalitat, entre d'altres, d'assegurar el coneixement de les dues llengües oficials a tots els alumnes en acabar l'ensenyament obligatori.

h) L'acreditació de la capacitació lingüística necessària dels professors que exerceixen la funció docent a les Illes Balears.

i) L'ús de les modalitats insulars de la llengua catalana d'acord amb l'establert a l'article 35 de l'Estatut d'Autonomia de les Illes Balears.

Art. 136. Projecte lingüístic de centre

1. Els centres

educatius han d'elaborar, en el marc de la seva autonomia i com a part del seu projecte educatiu, un projecte lingüístic que reculli el tractament de les llengües al centre.

Aquest projecte s'ha de dissenyar en funció de les variables contextuals, amb la **finalitat darrera d'aconseguir que els alumnes assoleixin les competències lingüístiques previstes en les dues llengües oficials** i, **adicionalment, en almenys una llengua estrangera.**

2. **El projecte lingüístic de centre ha de concretar l'aplicació dels principis del model lingüístic establerts en aquesta llei i ha de contenir, entre altres aspectes, els plantejaments didàctics i els criteris metodològics sobre els quals es fonamenta l'ensenyament de les llengües, els criteris per a l'adequació del procés d'ensenyament de les llengües a la realitat sociolingüística del centre, i els criteris i els instruments per dur a terme el seguiment i l'avaluació del projecte lingüístic.**

3. **S'ha d'especificar en el projecte lingüístic de centre la llengua d'ensenyament i aprenentatge de les distintes àrees, àmbits, matèries, mòduls o projectes de caràcter no lingüístic d'acord amb els principis i els criteris que s'estableixen en l'article 135 d'aquesta llei.**

4. **L'administració educativa ha d'establir un sistema d'avaluació dels projectes lingüístics de centre, amb la supervisió de la Inspecció Educativa, que permeti revisarlos i adequar-los amb la finalitat d'assegurar l'assoliment dels objectius establerts en competència comunicativa dels alumnes i en normalització lingüística.**

5. **La Inspecció Educativa ha de supervisar els processos d'elaboració dels projectes lingüístics dels centres i avaluar-ne la implementació i l'impacte en els resultats acadèmics i en els processos de cohesió i inclusió dels alumnes. Si no garanteixen l'assoliment dels objectius establerts, ha d'instar a modificar-los.**

Art. 137. Programes d'acolliment lingüístic

Adreçats als **alumnes d'incorporació tardana que desconeixen les llengües oficials de les Illes Balears** per proporcionar-los les destreses necessàries per accedir als continguts curriculars i **garantir-los una inclusió acadèmica i social efectiva.**

2. Els centres educatius **han de facilitar una atenció lingüística i pedagògica que permeti als alumnes d'incorporació tardana amb dèficit lingüístic incorporar-se amb eficàcia a l'aprenentatge en funció del projecte lingüístic de centre.** A aquest efecte, han de disposar de recursos proporcionats per l'administració educativa que complementin els propis.

Art. 138. Requisits lingüístics del personal

1. El Govern de les Illes Balears ha d'establir els requisits d'acreditació de la capacitació lingüística en llengua catalana per exercir la funció docent a les Illes Balears tant als centres públics com als privats.

2. La conselleria ha d'establir els requisits per impartir als centres educatius de les Illes Balears l'àrea de llengua catalana.

3. El Govern de les Illes Balears ha d'establir els requisits d'acreditació de la competència lingüística en llengua estrangera dels professors que imparteixen àrees no lingüístiques en llengua estrangera a les Illes Balears tant als centres públics com als privats.

4. L'administració educativa ha d'adoptar les mesures necessàries per actualitzar la competència lingüística dels professors.

5. El personal no docent dels centres educatius ha de tenir una competència lingüística adient per exercir adequadament les funcions corresponents.

Art. 139. Educació inclusiva com a principi fonamental

1. L'educació inclusiva és un principi fonamental de la política educativa de l'administració autonòmica amb l'objectiu de donar resposta a la diversitat educativa i social existent.

2. L'escola inclusiva és la que garanteix que tots els infants i joves tenen accés a l'educació en igualtat d'oportunitats, de forma justa i equitativa.

3. Tots els centres i serveis educatius de les Illes Balears han de promoure la inclusió de l'alumnat. S'ha de garantir que totes les activitats programades, siguin dins o fora de l'horari escolar, siguin inclusives.

4. El principi d'inclusió educativa és transversal en tots els nivells i serveis educatius.

5. L'educació inclusiva té presents totes les expressions de la diversitat a les aules i de la diversitat existent en la societat, així com la valoració que se'n fa en les seves diferents manifestacions.

Art. 140. Característiques de l'educació inclusiva

L'educació inclusiva es caracteritza per:

a) **Valorar la diversitat dels alumnes com una riquesa** que dona suport a l'aprenentatge de totes les persones, proposant en l'activitat diària de l'aula activitats que possibiliten i asseguruen la cooperació entre la diversitat dels alumnes en el procés d'ensenyament i aprenentatge i la corresponsabilitat tant de l'aprenentatge propi com del dels altres, així com de la construcció de les relacions positives dins els grups.

b) Aprofitar sinergies entre els components del centre escolar (alumnes, docents i famílies).

c) Disposar d'un **projecte educatiu que abracci cultures, polítiques i pràctiques educatives** que atenguin la **diversitat de tots els alumnes**.

d) Potenciar l'aprenentatge i la participació de tots els alumnes, especialment d'aquells amb més barreres i dificultats per a l'aprenentatge i la inclusió social.

e) Flexibilitzar itineraris i currículums personals i possibilitar diferents contextos d'aprenentatge, inclosos els no formals, per a la consecució de les competències

establertes, així com desenvolupar les capacitats i competències de tot l'alumnat en funció de les seves possibilitats d'adquirir un nivell òptim d'aprenentatge.

- f) Comprometre's en la superació de les barreres per a l'accés, la participació i l'aprenentatge de tots els alumnes i posar tots els esforços a superar les limitacions del centre a l'hora d'atendre la diversitat a través de models de disseny universal per a l'aprenentatge quan s'escaigui.
- g) Organitzar i rebre els suports en espais compartits per respondre a les necessitats individuals de cadascú atenent específicament les capacitats de cada alumne.
- h) Revisar i replantejar la utilització dels espais, els temps i els recursos i la tasca dels docents, d'acord amb la metodologia d'aprenentatge per competències, tant flexibilitzant el procés d'ensenyament i aprenentatge com fent més funcionals els aprenentatges de la vida per assolir les competències segons les capacitats de cadascú.
- i) Organitzar el treball per projectes que impliquin la col·laboració del grup classe, de l'equip docent i d'altres persones adultes qualificades per tal de garantir una atenció educativa inclusiva i adequada.
- j) Organitzar l'aula de manera que s'afavoreixi l'autonomia i el treball de col·laboració entre els alumnes.
- k) Proposar activitats complementàries i extraescolars inclusives, variades i accessibles per a tots els alumnes.
- l) Fer un ús eficient de les eines tecnològiques, que comportin una transformació en les metodologies d'aprenentatge, oferint així formats alternatius per a les capacitats diverses.
- m) Coordinar i visualitzar els suports en contextos compartits i dins el grup, que han d'incidir en la coordinació del professorat i la col·laboració entre els professionals perquè es pugui donar resposta a les necessitats de tots els alumnes.

4. LA IMPORTÀNCIA DE COMENÇAR L'ENSENYAMENT EN LA SEGONA LLENGUA COM MÉS PETITS MILLOR

L'ambient **afectiu i lúdic** que hi ha a infantil i els **lligams emocionals** que estableix amb el o la seva mestra li fan viure la nova llengua com una **cosa positiva**, que li permet jugar, escoltar contes, a un lloc, l'escola, on ho passa molt bé. **La mestra és un referent** a qui imitar sense detriment dels altres referents que té a casa i a la família. Sumam, no restam o substituïm.

El o la mestra sempre l'entén i li demostra amb la seva actitud i gestos i **mai rebutja** qualsevol expressió seva en la seva llengua, sinó que les **respecte sempre**.

És el moment idoni per aprendre llengües. L'infant és una esponja i si es crea un referent clar com és el **context de l'escola**, l'infant, sense problemes i molt ràpidament entén que les mateixes coses que a casa es diuen d'una manera, la seva mestra i a l'escola es diuen

d'una altra. Està documentat que les millors edats per aprendre una nova llengua són la primera infància i a mesura que creixen augmenta la dificultat per introduir noves llengües al seu repertori.

- Perquè el món del joc, de l'experimentació i l'observació directe de l'entorn en el qual estan immersos afavoreix l'aprenentatge de la segona llengua a partir de les vivències, talment com ho fa un infant petit quan comença a xerrar.
- Perquè els recursos i estratègies didàctiques que s'utilitzen a infantil són ideals per aprendre aquesta llengua. Moltes cançons, imatges, rutines, jocs acompanyats de rituals lingüístics, etc.
- A educació infantil es treballa a partir de la **llengua oral** i no s'introdueix l'escrita fins més endavant. És important que l'infant tingui assolida la llengua oral abans d'introduir la lecto-escritura.

Per això la nova llengua ha de ser la llengua vehicular en tot moment del dia, no només a l'aula, perquè l'infant s'ha de sentir immers en aquesta llengua per poder-la aprendre millor. El professorat no només transmet coneixements de la nova llengua a l'hora de classe sinó en tot moment, al pati, al menjador, a les festes, sortides...

A educació infantil la figura del tutor és primordial i per tant ha d'estar amb els seus alumnes el màxim d'hores possibles; el fet d'haver de desdoblar els grups pel motiu lingüístic afectaria aquest aspecte primordial.

5. ELS PROGRAMES D'ENSENYAMENT EN CATALÀ AFAVOREIXEN LA INTEGRACIÓ

- La **integració** dels infants no catalanoparlants a qualsevol ambient del lloc on viuen. Poder participar com un mallorquí més en qualsevol activitat que es faci al barri, ciutat o illa.
- Que els infant que ja són mallorquins de naixement o d'adopció, aprenguin la llengua de la seva terra actual, sense perdre per res la seva familiar.
- **La igualtat d'oportunitats** entre illencs: Estar preparat per poder accedir en un futur a l'Institut, Universitat, lloc de treball, funció pública, mitjans de comunicació, entre d'altres, amb els mateixos drets i formació que qualsevol infant natiu.
- L'aprenentatge de dues llengües alhora afavoreix **el procés mental d'adaptació a nous codis** i noves llengües, en un futur, com bé demostren tots els estudis que s'han fet sobre infants bilingües.
- Els programes d'ensenyament en una segona llengua, **són una metodologia didàctica, no un sistema polític**. S'apliquen a tot el món amb èxit i a les illes hi ha escoles angleses, franceses... que compten amb gran prestigi, que apliquen exactament els mateixos principis metodològics.

6. ELS PROGRAMES D'ENSENYAMENT EN UNA SEGONA LLENGUA SÓN POSITIUS

- El normal desenvolupament de la llengua familiar sigui quina sigui. **Un referent-un context-una llengua**
- El **normal coneixement de l'altra llengua oficial de l'Estat, el castellà**, perquè, en els casos d'aquells alumnes que no la tenen com a primera, el context social, pati, carrer, televisió, vídeos... fa que l'aprenquin molt ràpidament.
- **L'aprenentatge del castellà escrit**
- El català és una llengua molt semblant al castellà (totes dues són llengües romàniques) però més complexa perquè té més sons (8 sons vocàlics, alguns sons consonàntics no presents en el castellà...) . Això fa que si l'infant aprèn a llegir i escriure en català, automàticament en sap en castellà. I no seria el cas a l'enreves.
- Per tant és necessari fer l'aprenentatge de la lectura i l'escriptura en català si es vol assegurar que s'assoleixin les dues llengües, com marca la llei.
- **L'aprenentatge del català escrit**
- L'informe PISA (2018) fa referència a que les notes dels alumnes de les comunitats bilingües són més altes que les notes de les comunitats monolingües.

Per totes aquestes raons descrites fins ara i si **l'objectiu és que tots els alumnes assoleixin en acabar l'escolarització obligatòria la competència lingüística en les dues llengües oficials, tal com dicta la llei (capítol IV, article 17 del decret que regula el tractament integrat de llengües)** és molt recomanable i important començar el procés d'escolarització en català així com fer-hi l'aprenentatge de la lectura i l'escriptura.

7. ELABORACIÓ DEL PROJECTE LINGÜÍSTIC DE CENTRE DOCUMENTAT I JUSTIFICAT

Es fonamenta en el compliment de **l'article 4 de l'Estatut d'autonomia de les Illes Balears** que estableix que la llengua catalana pròpia de les Illes Balears, té, juntament amb la castellana, el caràcter d'idioma oficial. A més reconeix el dret de tothom de conèixer-la i d'usar-la, i marca que ningú podrà ser discriminat per causa de l'idioma.

Permet assolir els objectius d'equilibri en l'aprenentatge oral i escrit de les dues llengües pròpies, tal com figura al capítol IV, article 17 del decret que regula el tractament integrat de les llengües: El tractament integrat de llengües, com a part del projecte educatiu del centre, ha de tenir com a objectiu fonamental aconseguir que tots els alumnes del centre assoleixin , en acabar el període d'escolarització obligatòria, la competència lingüística en les dues llengües oficials i almenys en una llengua estrangera.

A partir d'aquí el centre ha d'establir i prendre les mesures necessàries per assegurar el coneixement i crear les condicions per arribar a la igualtat plena de les dues llengües.

En el mateix sentit la **lleï orgànica 1/2007 de reforma de l'Estatut d'autonomia en els seus articles 4, 18.3 i 35, estableix que la normalització de l'ús i coneixement de la llengua catalana, la seva tradició literària autòctona amb la seva modalitat insular pròpia, en el nostre cas Mallorca, ha de ser una objectiu i una prioritat.**

Per tant, s'encomana els centres educatius de les Illes amb la seva funció formadora que assegurin el coneixement del català amb la seva modalitat insular fins arribar a la igualtat plena de les dues llengües oficials i **vetllar per la defensa i protecció de la nostra identitat**. I se'ns otorga el deure de formar en aquests principis a tota la població en edat escolar.

S'ha de tenir en compte que cal excloure la paraula "immersió", ja que és inexacte per fet que a les Illes, mai hi ha hagut immersió. I s'ha d'incloure la referència a la LEIB.

S'ha de considerar que més enllà de la distribució lingüística, el centres educatius de les Illes Balears han de jugar un paper primordial en la consecució de la cohesió i la inclusió social. D'acord amb directrius internacionals de política lingüística, el català, llengua pròpia o llengua materna (L1) és, atenent-nos a la carta de 21 de febrer del 2013 de la Sra. Irina Bokova, directora general de la UNESCO, una força de inclusió social, una garantia de salvaguarda i transmissió dels sabers autòctons.

Els moviments migratoris soferts per l'Estat espanyol i més concretament aquesta comunitat ha obligat a la comunitat educativa a estudiar i actualitzar el model lingüístic escolar per adequar-lo a la diversitat lingüística i sociocultural . S'han hagut de plantejar maneres d'organitzar l'aprenentatge i ús de les llengües objecte d'aprenentatge. Els centres han hagut de donar resposta al multilingüisme existent a les aules de les Balears, segona comunitat autònoma amb més percentatge d'alumnat estranger.

Els centres de primària han hagut d'assumir la responsabilitat de dotar la població de les habilitats de lectura- escriptura, funcionant com element integrador de les poblacions immigrants. Les escoles han hagut de jugar un paper important en el desenvolupament d'actituds positives cap aquests nous membres de la nostra societat. Partint sempre del respecte cap a la L1 que aporten els alumnes, com element educatiu important per generar una empatia mútua i la construcció d'una comunitat tolerant amb la diversitat, des del respecte a la llengua autòctona, pròpia de les Illes Balears.

El multilingüisme que trobem hores d'ara ens planteja el repte de construir grups cohesionats on la llengua catalana (modalitat mallorquina) sigui un element cohesionador social i al mateix temps es valorin les llengües que aporten els infants. La institució educativa ha de jugar aquest paper d'integrador i unificador i mai un paper segregador de l'alumnat.

Si es vol que una llengua encara minoritzada com és la llengua catalana sigui apresada per tots els ciutadans de les Illes Balears, sense cap discriminació ni segregació escolar, i amb una competència suficient per poder utilitzar-la en ensenyaments superiors i a altres àmbits de la societat, no queda altra solució que aprendre-la a l'escola i des de els primers anys de la escolarització, tal com expliquen els experts en llengües.

També és important clarificar alguns conceptes que sempre s'han de tenir presents a l'hora de planificar les necessitats lingüístiques de l'alumnat:

L1: Llengua primera, pot indicar l'ordre d'assoliment d'una llengua, però també és la llengua que un parlant considera com a la seva llengua pròpia i personal. També s'ha denominat llengua familiar, llengua materna o llengua inicial.

L2: És la llengua que s'aprèn en segon lloc, després de tenir-ne una altra prèviament com a llengua d'aprenentatge. La L2 pot ésser apresada a l'escola o bé en contacte amb parlants d'una altra comunitat lingüística, la L2 pot canviar en el temps i esdevenir L1 per a l'individu, especialment quan la L2 és la llengua majoritària de la comunitat i el parlant n'assoleix un elevat grau de domini. És el que ha succeït amb alumnes catalanoparlants de les Illes que degut a la presència majoritària del castellà dins el seu entorn s'han convertit amb bilingües equilibrats amb un domini simultani i equilibrat de les dues llengües oficials. Objectiu que per altre banda no s'ha aconseguit amb alumnes que encara que, nascuts a les Illes Balears tenen com a L1 el castellà ja que degut a la forta presència d'aquesta llengua i a pesar de les didàctiques dutes a terme als centres escolars per aconseguir l'equilibri amb la llengua pròpia de la comunitat, en pocs casos, arriben a l'estatus de Bilingüe equilibrat, com si ha passat en el primer grup d'alumnes (catalanoparlants).

El fet de tenir i potenciar el català com a llengua vehicular del centre educatiu serveix per equilibrar el fort desequilibri a favor del castellà que predomina al nostre entorn més immediat.

Els infants de famílies castellanoparlants i/o catalanoparlants, tenen assegurat el domini de la llengua castellana a través de la seva presència majoritària als mitjans de comunicació i xarxes socials (presents a tot arreu), mitjançant el seu ús social al pati amb els seus companys i en el seu entorn. Més la tasca de l'escola que ensenya el castellà durant tots els anys que duri la seva escolarització.

S'ha de tenir en compte que el 90% de les lletres i els sons de les llengües romàniques s'escriuen igual i també en el fet que hi ha una competència subjacent comuna a totes les llengües, la qual cosa permet la transferència a la L2 de les habilitats bàsiques a la L1. Com més desenvolupades estiguin aquestes habilitats a la L1, més facilitaran l'adquisició de la L2. Si la base de proximitat lingüística de les llengües d'aprenentatge és ample, la competència comuna es veurà facilitada. Això explica el perquè és més fàcil l'aprenentatge de les llengües romàniques entre si, que no entre una romànica i una germànica o asiàtica.

Aquests fonaments sociolingüístics basant-nos amb estudis internacionals de lingüistes de prestigi (Francis, Lindholm- Leary, Oller, Lambert, Lasagabaster, Arnau ...) que un programa que afovereix l'ensenyament en llengua catalana (modalitat Mallorca) amb alumnat castellanoparlant que gaudeix d'una llengua no minoritzada (de presència dominant), tindria uns avantatges o suport d'entrada, que ferien que no presents problemes lingüístics per assolir la L2.

8. DADES ESTADÍSTIQUES SOBRE L'ÚS DEL CATALÀ A LES ILLES BALEARS

El canvi demogràfic a les Illes es reflecteix en l'idioma d'ús quotidià a la població.

Dades sobre l'ús dels idiomes que ha publicat i l'**Institut Nacional d'Estadística (INE)** certifiquen que el castellà és la llengua d'ús preferent a tots els àmbits socials de les Illes i que el català està molt per davall.

Les dades corresponen al Cens de Població realitzat per l'INE l'any 2021, però s'han sistematitzat i publicat fa unes setmanes. La xifra destaca que més de la meitat de la població de les Balears sempre utilitza el castellà en família (54,17 %), amb els amics (52,65 %) i al treball (50,65 %).

Davant d'aquestes xifres, només el 27,3% de la població utilitza sempre el català en família, mentre que amb els amics ho fan sempre el 18,63% i a la feina, el 18,74%.

També es pot interpretar a la inversa, és a dir, les persones que respon que mai fa servir el català, hi ha un 46,94 % de la població que mai no ho fa servir en família, un 37,26 % mai ho fa amb amics i un 33,66% mai no ho fa a la feina. Per altra banda, només hi ha un 8,39 % que assegura que mai fa servir el castellà a la feina, un percentatge que molt probablement es degut que fan ús d'un altre idioma estranger.

9. RECOLZAMENT JURÍDIC PER ALS DOCENTS

STEI-Intersindical, UOB Ensenyament i UGT posen el seus serveis jurídics a disposició dels docents.